

Barraca de Casajoana

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Camí de Casajoana - El Panissar
Alçada: 407

Coordenades:

Latitud: 41.65106
Longitud: 1.92607
UTM Est (X): 410575
UTM Nord (Y): 4611592

Classificació

Número de fitxa 08179 - 152
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Contemporani Modern
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: Pla d'Ordenació Urbanística Municipal
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0100001700000Q
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 16/03/2019 - 01:00

Descripció

Barraca ubicada a mà dreta del camí carreter que mena a Casajoana pujant per l'obaga de Serra Gallina, en el vessant dret del torrent que porta el nom del mas. La seva ubicació ve senyalada amb un post indicador que porta el nom de la barraca i la marca del sender SL-C 57. Un corriollet que salva el marge a partir unes escales construïdes amb motiu de la inauguració de la ruta hi mena directament.

Es tracta d'una construcció aïllada, de planta quadrangular que mesura 2,70 per 2,50 metres de costat (mides preses a l'interior) i de 3,80 m per 3,50 m a l'exterior. Està situada al damunt d'una feixa, reforçada per un marge no massa alt de pedra seca.

Els paredats estan construïts amb blocs de pedra irregular, falcada amb pedruscall. Amb la restauració, les pedres cantoneres es veuen més desbastades. La porta, orientada a l'oest, està desplaçada cap el costat dret de la façana principal; mesura 1,54 m d'alçada per 0,60 m d'amplada màxima a l'exterior i de 0,65 m a l'interior. Té llinda plana i contra llinda de descàrrega amb lleixa. Els brancals són rectes i el marxapeus sobre elevat (0,15 m). A nivell dels brancals, els murs tenen un gruix de 0,55 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb caramull obert i amb una alçada màxima de 2,75 metres a l'interior, mentre que l'alçada del voladís (mesura presa al davant de la porta) fa 2 m. Conserva el recobriment de terra exterior amb substrat herbaci, moltes i sèdums que retenen la terra i impedeixen les filtracions d'aigua.

A l'interior, destaca un doble cocó o tinell superposat situat al davant de la porta, perfectament executat amb una llosa plana disposada verticalment al fons. El primer d'ells, arran de terra, mesura 0,45 m d'amplada per 0,45 m d'alçada per 0,63 m de fondària mentre que el superior fa 0,42 m per 0,37 m de costat per 0,41 m de fondària respectivament. El mur de ponent té una espitllera quadrangular.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 3310.

Restaurada per l'Associació Amics de Rellinars als anys 2000 amb motiu de l'inventari i posterior ruta SL.C 57 per donar a conèixer el patrimoni de la pedra seca al municipi. Un d'aquests homes era en Ramon Jover, paleta d'ofici que de jovenet havia visitat al seu pare Gori Jover mentre va viure amagat als boscos de l'Obac, al Sot de la Calsina, sota el Paller de Tot l'Any per no tornar a la presó de la Model on hi havia passat vuit anys de la seva vida denunciat per roig. Havent-se d'espavilar vivia en una barraca de carboner i feia carbó per al Mundet. Un cop assabentada la família, en Ramon, durant l'hivern, pujava al bosc per ajudar al seu pare.

Jubilat, va decidir tornar a agafar les eines per intentar refer la barraca del darrera de casa seva. L'èxit i el ressò de la proesa varen fer la resta. Es creà un grup amb l'objectiu de restaurar les barraques, netejar el seu entorn per fer-les accessibles i obrir una ruta perquè els caminants i els fills del poble en poguessin gaudir.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MORENO, M. Dolors; PERARNAU, Claudi (2002). Un projecte de restauració: les barraques de vinya de Rellinars, dins V Trobada d'Estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Monografies, 35. Diputació de Barcelona, pp.205 - 208. Barcelona.
- PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
- RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

